

Totul este deșertăciune!

– 1:1-1:11 –

În mod cert în versetele 2 și 3 autorul anunță tema cărții:

„O deșertăciune a deșertăciunilor, zice Eccleziastul, o deșertăciune a deșertăciunilor! Totul este deșertăciune! Ce folos are omul din toată truda pe care și-o dă sub soare?”

Autorul ne prezintă de la bun început care este concluzia la care a ajuns după ani de cercetări cu privire la ceea ce se întâmplă sub soare. Concluzia este simplă și clară: totul este deșertăciune! Dar ce înseamnă deșertăciune? și deșertăciune cu privire la ce? Alte traduceri folosesc expresia: totul este fără sens, lipsit de sens. Totul sub soare pare a fi în van, în zadar, fără sens, o mare deșertăciune! Dar expresia TOTUL oare ce cuprinde? Cuprinde chiar totul? Am putea afirma că tot ce face Dumnezeu sub soare este o mare deșertăciune? După cum vom vedea nici Eccleziastul nu afirmă acest lucru. În versetul 3 el ne prezintă o întrebare care ne ajută să clarificăm semnificația versetului 2, și anume: *„Ce folos are omul din toată truda pe care și-o dă sub soare?”* Se pare că el leagă deșertăciune de truda omului sub soare. Cu alte cuvinte: tot ce face omul sub soare este o deșertăciune, toate acțiunile sale sunt întemnițate într-o cumplită lipsă de sens. Și explicația este simplă: omul se trudește, se trudește și totuși nu trage nici un folos din truda sa de sub soare. Și aceasta, după cum vom vedea mai târziu în carte, din pricina realității implacabile a morții. Moartea îl smulge pe om din lumea de sub soare, și el nu poate nici lua nimic cu el, nici dezvolta ce a început să facă sub soare. Moartea smulge cu brutalitate toate realizările omului de sub soare din brațele lui. Este un joc al existenței în care omul pierde întotdeauna. Deci, din această perspectivă, concluzia este simplă: toată truda omului sub soare este lipsită de sens. Însă această concluzie are la bază câteva premise. Aceste premise vizează trăsăturile fundamentale ale ființei umane.

Concluzia disperată a Eccleziastului, că totul este lipsit de sens, se poate naște doar dintr-o disperată nevoie de sens, de semnificație. Zbaterile existențiale ale Eccleziastului ne conduc spre adâncul ființei umane, și acolo descoperim o teribilă nevoie: **nevoie de sens, de semnificație**. De ce se frământă Eccleziastul așa de mult cu privire la rostul existenței? De ce nu poate pur și simplu să trăiască asemenea unui animal, și apoi să moară liniștit? Sau de ce îl tulbură așa de mult faptul că nu va putea nici lua, nici dezvolta după moarte tot ce a realizat în această viață? Sau de ce pur și simplu nu poate accepta sfârșitul brusc adus de moarte? Toate zbaterile lui trădează niște nevoi adânci, nevoi care nu se găseau doar în sufletul lui, ci și în sufletul fiecărui om de sub soare. Nevoia de semnificație se poate traduce ca și nevoie de a realiza ceva sub soare. Omul se trezește în existență, și simte că s-a născut pentru a realiza ceva. Fiind creat după chipul și

asemănarea lui Dumnezeu, el poartă în sine ideea că a fost creat cu un scop, că trebuie să schimbe ceva sub soare. El nu poate pur și simplu accepta să trăiască. El trebuie să trăiască cu un scop, și nu poate ocoli chinuitoarele întrebări: De ce trăiesc? De ce am trăit? Am trăit cumva degeaba? Omul se naște cu dorința de a realiza ceva, iar aceste realizări îi pot potoli setea după semnificație.

Dar din zbaterele Ecclesiastului mai descoperim ceva: aceste realizări trebuie să fie durabile pe de o parte, iar pe de altă parte, omul trebuie să se poată bucura necurmat și nemijlocit de ele. Omul nu are doar un dor mistuitor după sens și semnificație, el are un **dor mistuitor după un sens și o semnificație eternă**. El nu poate pur și simplu accepta că lucrurile se vor sfârși deodată. Rațiunea sa îi spune foarte clar că dacă lucrurile se sfârșesc la mormânt atunci totul este lipsit de sens. Viața nu poate avea sens dacă o reducem la ce se petrece sub soare. În inima omului deci sensul este soră cu ideea de continuitate, de veșnicie, de eternitate. Realitatea morții în schimb zdrobește cu brutalitate eforturile omului de a realiza ceva durabil sub soare și îl separă pe om de realizările sale. Setea după un sens etern nu poate fi împlinită, de aici drama Ecclesiastului.

Cartea Ecclesiastului este o carte pesimistă, tulburător de pesimistă. Ne putem sincer întreba: ce caută ea în Scriptură? Scriptura ne vorbește de înviere, de nădejde, de chemarea de a ne trăi fiecare clipă cu maximă intensitate, pentru că fiecare clipă poate să ne aducă greutatea veșnică de slavă. Cum se armonizează perspectiva Ecclesiastului asupra vieții și morții cu perspectiva glorioasă a învierii? Par două perspective antagonice. Unii citează pasaje din această carte pentru a susține faptul că după moarte numai este nimic. Iată câteva pasaje de acest gen:

1. *„Căci soarta omului și a dobitocului este aceeași; aceeași soartă au amândoi; cum moare unul, așa moare și celălalt, toți au aceeași suflare, și omul nu trece cu nimic pe dobitoc; căci totul este deșertăciune. Toate merg la un loc; toate au fost țărână, și toate se întorc în țărână. Cine știe dacă suflarea omului se suie în sus, și dacă suflarea dobitocului se pogoară în jos?” (3:19-21)*
2. *„Tot ce găsește mâna ta să faci, fă cu toată puterea! Căci, în locuința morților, în care mergi, nu mai este nici lucrare, nici chibzuială, nici știință, nici înțelepciune!” (9:10)*

Ecclesiastul pare să ne indice uneori că în fața morții nu poți decât să te resemnezi și apoi să alegi să îți trăiești clipa! El pare a ne îndemna să nu ne mai gândim la întunericul ce va veni după moarte, ci să încercăm să ne bucurăm de lucrurile frumoase ale vieții! El nu ne îndeamnă totuși să ne dedăm la plăcerile păcătoase, ci ne sugerează că bucuriile vieții se regăsesc în clipele în care ne bucurăm împreună cu cei dragi din agoniseala noastră de sub soare:

1. *„Du-te dar de mănâncă-ți pâinea cu bucurie și bea-ți vinul cu inimă bună; căci de*

mult a găsit Dumnezeu plăcere în ce faci acum. Hainele să îți fie albe în orice vreme și undeleumul să nu-ți lipsească de pe cap. Gustă viața cu nevasta, pe care o iubești, în tot timpul vieții tale deșarte, pe care ți-a dat-o Dumnezeu sub soare, în aceasta vreme trecătoare; căci aceasta îți este partea în viață, în mijlocul trudei cu care te ostenești sub soare.” (9:7-9)

2. *„Iată ce am văzut: este bine și frumos ca omul să mănânce și să bea, și să trăiască bine în mijlocul muncii lui, cu care se trudește sub soare, în toate zilele vieții lui, pe care i le-a dat Dumnezeu; căci aceasta este partea lui.” (5:18)*

Cred că este foarte important să înțelegem perspectiva din care scrie autorul. El scrie din perspectiva celui ce caută fericirea sub soare. El astfel își reduce orizontul la ce se petrece sub soare și analizează viața și ce este bine pentru om să facă sub soare. El scrie ca și cum lumea vizibilă ar fi singura realitate. Și într-adevăr din această perspectivă, din pricina morții, totul este deșertăciune. De-abia în capitolul 12 Ecleziaștul lărgeste cu claritate orizontul și deschide perspectiva vieții de după moarte, a întâlnirii sufletului cu Creatorul care va judeca orice faptă care se va fi făcut sub soare. Dar până în capitolul 12, cel mai adesea autorul scrie din perspectiva înțeleptului care se raportează doar la ce se întâmplă sub soare, ca și cum nimic nu ar mai urma după moarte. Este interesant că el nu scrie din perspectiva ateului sau a omului răzvrătit împotriva lui Dumnezeu. Nu, ci el recunoaște implicarea lui Dumnezeu în lucrurile de sub soare. Dumnezeu apare ca o prezență discretă dar fundamentală pe câmpia deșertăciunii. El rânduieste o vreme pentru fiecare lucru, El este Cel care dă bucurie oamenilor și pedepsește pe cei păcătoși, dar cu toate acestea, din pricina morții, totul ce face omul este o deșertăciune, căci și cel neprihănit și cel păcătos au parte de același sfârșit tragic.

Când analizează viața de sub soare, autorul observă de asemenea existența unui set de valori, pe care dacă îl respecti, obții o viață mai fericită. Înțelepciunea, neprihănirea, frica de Dumnezeu sunt lucruri vrednice de urmat care te feresc de multă durere și care aduc mari împliniri. Cu toate acestea, autorul observă că și înțeleptul și nebunul au aceeași soartă, și iarăși revine la concluzia sa: **totul este deșertăciune.**

Deci prima parte a cărții (primele 11 capitole) ne invită să analizăm viața doar din perspectiva a ceea ce se întâmplă sub soare, ca și cum aceasta este singura realitate. În cele din urmă este perspectiva asupra vieții împărtășită de majoritatea oamenilor care nu cred în Domnul. În ciuda faptului că descoperim lucruri vrednice de urmat și lucruri de evitat sub soare, din pricina morții implacabile și a disperatei nevoi de sens etern din noi, concluzia este zdrobitoare: dacă aceasta este singura realitate, orice ai face, totul este lipsit de sens și sortit nefericirii și dezamăgirii. Dacă nu există nimic dincolo de mormânt, atunci viața nu are absolut nici un sens, și altceva nu poți face decât să te resemnezi și să te agăți cu disperare de momentele frumoase ale vieții. Înțelegând lentila pe care o folosește Ecleziaștul, vom fi atenți în studierea cărții. Atunci când studiem un pasaj din carte să avem mare grijă la interpretarea acestuia, să cercetăm și să vedem dacă:

- concluzia acestui pasaj este valabilă **doar din perspectiva lentilei sub soare** (specifică primelor 11 capitole), sau este la fel de valabilă și din **perspectiva lentilei veșniciei** (specifică ultimului capitol: 12)? Aceasta va fi întrebarea fundamentală care ne va ghida în studierea acestei cărți din Biblie nu tocmai ușoare.

Mi se pare foarte interesant pasajul 1:4-11. După ce anunță tema cărții, autorul înainte de a ne împărtăși din experiențele sale de viață prin care a căutat fericirea, el așează înaintea noastră câteva aspecte ale realității. Acest pasaj pare a avea următoare structură:

1. Vremelnicia neamurilor

- o *Ciclicitatea fenomenelor naturale*

- V.8: necurmata frământare de sub soare

- o *Ciclicitatea din existența omului: nimic nou sub soare!*

2. Tema vremelnicii: ruptura dintre prezent și viitor

Înainte de a ne împărtăși din experiența sa de viață, autorul pare să zugrăvească câmpia deșertăciunii, sau locul unde totul este deșertăciune. El ne descrie sistemul de referință la care se raportează, adică ceea ce înseamnă **sub soare**. Acesta este locul în care neamurile sunt vremelnice în contrast cu pământul, care rămâne pururi sub picioare. Deși pământul a fost făcut pentru neamuri ca să locuiască în el și să-l stăpânească, în mod paradoxal, neamurile sunt trecătoare, iar pământul este cel ce rămâne la locul lui. Pe acest pământ fenomenele naturale sunt caracterizate de o ciclicitate: soarele, vântul, apa repetă la nesfârșit același traseu, aceleași mișcări. Autorul invocă ciclicitatea fenomenelor naturale pentru că ele reflectă dintr-o anumită perspectivă o lipsă de sens. De ce să repeți mereu același lucru fără să poți merge mai departe, fără să poți dezvolta și schimba ceva? Soarele nu poate zbura mai departe, vântul nu poate fi original, iar râurile nu reușesc niciodată să umple marea. De ce să te învârti la nesfârșit în jurul aceluiași munte? Care este sensul unei asemenea mișcări sub soare? Ciclicitatea fenomenelor naturale este ceva implacabil, hotărât de sus care nu se poate schimba. Cred că autorul invocă această ciclicitate pentru că ea oglindește ciclicitatea existenței umane. Versetul 8 pare a fi miezul acestui pasaj. Mai întâi autorul ne spune că: „*toate lucrurile sunt într-o necurmată frământare*”. Lucrurile de sub soare nu pot pur și simplu fi liniștite. În ele este o profundă căutare, frământare. Omul, după cum vom vedea, are în el o sete fără margini după fericire și după sens. De aici și frământările și zbatările sale de sub soare. Dar nu doar omul, ci și natura cunoaște o profundă frământare. Pavel ne explică în Romani 8 că întreaga creație suspină după răscumpărare. Toate lucrurile sub soare, atât omul cât și

creația, poartă în inimă dorul după Eden, după o lume mai bună, fără moarte și durere, după o lume plină de sens!

Este interesant faptul că a doua parte a versetului ne descoperă alt aspect al ființei umane. Omul nu doar că se află într-o permanentă căutare sub soare, dar în același timp, deși nu găsește ceea ce caută, ochiul lui nu se mai satură privind, iar urechea nu obosește auzind. În mod paradoxal, deși el vede și aude mereu aceeași câmpie a deșertăciune care nu îi poate împlini setea de sens, el nu se satură nici să privească, nici să audă. În om există în același timp o sete teribilă de a fi, de a exista în lume. Nevoile sale sunt infinite și niciodată nu vor putea fi împlinite, în sensul că ele trebuie în permanență împlinite. Nu se va ajunge la un moment de saturație. În cele din urmă, de aici și tulburătoarea frământare și căutare de sub soare. Câmpia deșertăciune aduce în inima omului deopotrivă apăsare și chemare. Apăsare din pricina durerilor, imperfecțiunilor și morții din ea, din pricina tensiunii dintre dorința de a fi în Eden și realitatea unei lumi decăzute, și chemare din pricina dorinței de a fi fericit, de găsi bucuria și fericirea. *Ochiul nu se satură privind, iar urechea nu obosește auzind.* Sufletul omului continuă să spere că va găsi ceea ce caută. El nu poate refuza momentele frumoase ale vieții. Acestea îl atrag în mod irezistibil și prin ele speranța fericirii reînvie. Ochiul nu se satură privind câmpia deșertăciunii și, fără să știe, speră că poate cândva va vedea pe Cel pe care Îl caută. Urechea de asemenea nu se mai satură auzind gălăgia de sub soare și nădăjduiește că într-o bună zi va auzi glasul Celui pe care Îl caută.

Dacă versetul 8 pune în lumină căutarea din sufletul omului, versetele 8-10 ilustrează ciclicitatea existenței umane, ciclicitate care face ca dorința de sens a omului să fie sortită pieirii. Oare la ce se referă Ecleziastul când spune că nimic nu este nou sub soare? Sunt multe lucruri noi sub soare. Ne putem gândi de exemplu la descoperirile științifice, sau la revelația progresivă a lui Dumnezeu. Sau ne putem gândi la unicitate lucrurilor: fiecare apus de soare este de fapt unic, și deci nou, fiecare om este unic, și deci ceva nou sub soare. Dar în mod cert Ecleziastul vizează altceva. El are în vedere experiențele umane în drumul spre fericire și sens. Ființa umană urmează același ciclu al experiențelor de sub soare: se naște, crește, suferă, se bucură, îmbătrânește și moare. Nu este nimic cu adevărat nou sub soare pe care omul să îl poată experimenta. Totuși oameni sunt închiși sub soare și urmează același ciclu al existenței. Tânărul care se îndrăgostește pentru prima dată poate spune: ce lucru frumos și nou! Dar acest lucru de mult a fost experimentat și în veacurile dinainte. Oamenii sunt supuși acelorași experiențe de sub soare. Ecleziastul știe din propria sa experiență atât de bogată că experiențele de sub soare nu pot potoli cu adevărat setea după fericire și sens din inima omului. Astfel faptul că nimic nu este nou sub soare, condamnă de fapt toată omenirea la zbatere fără sfârșit de sub soare. Sub soare nu există speranța acelui lucru nou care poate aduce cu adevărat împlinirea, și anume: oamenii dinainte nu au găsit fericirea, dar poate eu o voi găsi. Ecleziastul ne spune că sub soare așa ceva nu este posibil. La fel cum soarele repetă mereu același traseu, iar vântul aceleași rotituri, omul repetă mereu aceleași experiențe

limitate de sub soare. Dacă succesul este ceva nou pentru tine, mulți oameni au mai trăit acest lucru înaintea ta. Dacă durerea pierderii cuiva drag aduce în inima ta sentimente până atunci neexplorate, mulți oameni înainte de tine au trecut deja pe acolo. Ce a fost va mai fi, și ce se va mai face, a fost deja. Și pentru că ce a fost nu a adus omului fericirea, nici ce va fi nu o va putea aduce. Omul caută acel lucru NOU care încă nu s-a găsit sub soare. El tânjește de fapt după înnoirea tuturor lucrurilor. Ecleziastul îi dă o veste tristă: **nu este și nu va fi nimic nou sub soare**. Omul nu poate decât să repete experiențele nesatisfăcătoare ale strămoșilor lui.

Aici am putea include chiar experiențele cu Dumnezeu, chiar dacă poate Ecleziastul nu vrea să le includă în mod deliberat. Dar noi știm că ce experimentăm în relația cu Domnul, alți credincioși au experimentat deja înaintea noastră. Deși relația cu Dumnezeu aduce o împlinire unică și inconfundabilă în câmpia deșertăciunii, ea nu este acea fericire deplină pe care o caută omul. Omul în relația cu Domnul poate degusta fericirea și poate fi fericit în nădejdea împlinirii depline viitoare, în slavă. Relația prezentă cu Dumnezeu este suficient de intensă pentru a-ți oferi împlinire și certitudine, și în același timp suficient de palidă pentru a te face să aștepti cu ardoare o lume mai bună. Toți cei care au avut o relație profundă cu Dumnezeu, nu s-au putut mulțumi cu existența lor sub soare, ci au tânjit după lumea cea nouă. Noi nu putem decât să repetăm experiențele lor. Deci să nu sperăm că prin părtășia cu Domnul vom găsi acum și aici fericirea deplină. Nu, căci nimic nu este nou sub soare! Noi degustăm fericirea pe câmpia deșertăciunii, dar câmpia mereu ne va îmbia cu deșertăciunea ei pentru a nu ne mulțumi cu ce avem acum și pentru a ne motiva să ne dorim o lume mai bună. Deci nu te speria când sufletul tău va fi întristat de deșertăciune. Acest lucru e de la Domnul pentru ca nu cumva să îți lipești inima de acest pământ și să te mulțumești cu el, pentru ca să nu uiți să suspini după o lume nouă:

„De asemenea și firea așteaptă cu o dorință înfocată descoperirea fiilor lui Dumnezeu. Căci firea a fost supusă deșertăciunii – nu de bunăvoie, ci din pricina celui ce a supus-o – cu nădejdea însă, că și ea va izbăvită din robia stricăciunii, ca să aibă parte de slobozenia copiilor lui Dumnezeu. Dar știm că până în ziua de azi, toată firea suspină durerile nașterii. Și nu numai ea, dar și noi, care avem cele dintâi roade ale Duhului, suspinăm în noi, și așteptăm înfierea, adică răscumpărarea trupului nostru. Căci în nădejdea aceasta am fost mântuiți. Dar o nădejde care se vede, nu mai este nădejde: pentru că ce se vede, se mai poate nădăjdui?” (Rom.8:19-24).

Tendința noastră firească este să ne îndrăgostim și să ne mulțumim cu câmpia deșertăciunii. Menirea ei este însă să ne facă să dorim o lume mai bună. Paradoxul omului este că pe cât se teme de durerile de sub soare, pe atât are inima lipită de lumea de sub soare. Și dacă ai inima lipită de lumea de sub soare, cum vei putea renunța la ea pentru o lume mai bună? Cum îți vei putea pierde viața, pentru a o câștiga cu adevărat? Atunci când Domnul vede că inima noastră se lipește prea mult de această lume, îngăduie

un nou val de deșertăciune peste viața noastră pentru a ne trezi și pentru a suspina din nou după restaurarea finală. Cu toate acestea, Domnul vrea să ne implicăm cu toată tăria în lucrările din câmpia deșertăciunii și vrea să ne trăim fiecare clipă la intensitate maximă. În cuvintele Ecleeziastului: „*Tot ce găsește mâna ta, fă cu toată puterea!*” este un echilibru spiritual greu de atins și greu de păstrat. Dumnezeu nu ne vrea cu inima lipită de țărână, dar nici resemnați și așteptând pasiv lumea viitoare. El vrea ca inima să suspine după înnoirea tuturor lucrurilor, dar în același timp să ne implicăm cu toată puterea în această lume, care este tot a Lui! Ceea ce unește cele două perspective și le conferă coerență este faptul că prin implicarea noastră aici și acum noi grăbim venirea lumii viitoare și sporim și răsplătirea noastră în acea lume. Iată ce ne spune Pavel despre echilibru despre care vorbeam:

„Iată ce vreau să spun fraților: de acum vremea s-a scurtat. Spun lucrul acesta pentru ca cei ce au neveste să fie ca și cum n-ar avea; cei ce plâng ca și cum n-ar plânge, cei ce se bucură ca și cum nu s-ar bucura, cei ce cumpără ca și cum n-ar stăpâni, cei ce se folosesc de lumea aceasta, ca și cum nu s-ar folosi de ea; căci chipul lumii acesteia trece.” (1 Cor.7:29-31)

Pavel nu ne cere să fugim din lume și să nu ne mai folosim de ea, ci să rămânem în lume, dar să avem ca și cum nu am avea. Să fim gata oricând să renunțăm la tot și să plecăm acasă. Să nu fie nimic care să ne țină legați de această lume decât dorința de a împlini voia Lui spre slava Lui. Uneori se întâmplă ca dezamăgiți de lume, să devenim resemnați și mai puțin implicați. Nici așa nu este bine. Domnul are planuri acum și aici! El crede din toată inima în aceste planuri. Ele sunt pentru mântuirea sufletelor eterne și pentru întregirea și modelarea Miresei Mielului. El vrea să ne trăim clipa!

Revenind la Ecleeziastul, observăm că el își încheie în v.11 introducerea cu tema vremelniceii. Am comentat mai sus ciclicitatea existenței umane, și faptul că oamenii din toate veacurile repetă aceleași experiențe deșarte. Una din experiențele cele mai dureroase care se repetă sub soare este legată de ruptura dintre prezent și trecut:

„Nimeni nu-și mai aduce aminte de ce a fost mai înainte; și ce va mai fi, ce se va întâmpla mai pe urmă nu va lăsa nici o urmă de aducere aminte, la cei ce vor trăi mai târziu.” (1:11)

Autorul observă că din pricina morții existența omului sub soare este ca o fărâamă fără sens, fără trecut și fără viitor, fără continuitate, ci predestinată unui sfârșit tragic. Dar în ce sens nimeni nu-și va mai aduce aminte de ce a fost mai înainte? Oare cărțile de istorie nu tocmai pentru aceasta au fost scrise? Autorul are o perspectivă mult mai profundă asupra aducerii aminte. A-ți aduce aminte de un om presupune să fi interacționat cu acel om și să ai o amintire despre acest lucru. Noi aflăm prin scrieri despre ce s-a întâmplat înaintea noastră, dar nu ne putem **aduce aminte** ce a fost pentru că nu trăiam în acele vremuri. Astfel, noi mai degrabă ne folosim de imaginație pentru a cunoaște trecutul, dar nu avem nici o șansă să îl înțelegem așa cum a fost el. Dacă ne

referim la un personaj istoric celebru, noi nu ne aducem aminte de el așa cum a fost el, ci ni-l închipuim pe baza unor scrieri și de multe ori pe baza dorințelor noastre. De multe ori ne proiectăm propriile dorințe și aspirații în personajele istorice, și totuși ele erau cu siguranță altceva decât ne dorim noi să fi fost. Iată ce ne spune tot Ecleziastul:

„Cei vii, într-adevăr, măcar știi că vor muri; dar cei morți nu știu nimic, și nu mai au nici o răsplată, fiindcă și pomenirea li se uită. Și dragostea lor, și ura lor, și pizma lor de mult au pierit, și niciodată nu vor mai avea parte de tot ce se întâmplă sub soare.” (9:5-6)

De un om își poate aminti cu adevărat doar cel care l-a cunoscut cu adevărat. Restul e doar imaginație și presupuneri. Folosind un limbaj metaforic aș putea spune: nu ne putem aminti un străin. Deci Ecleziastul observă că orice om, nu doar că are sub soare un sfârșit tragic prin moarte, dar că nici nu poate lăsa cu adevărat o aducere aminte sub soare. El nu se amăgește cum o fac mulți în truda de a lăsa ceva important pentru omenire pentru ca să fie știut și amintit și de generațiile viitoare. Îmi aduc aminte de povestea uni om foarte bogat care la sfârșitul vieții donează toate averile lui orașului său, doar condiția ca acesta să îi poarte numele. Da, oamenii care vor trăi după el își vor aduce aminte de numele lui, dar nimeni nu își va putea aminti de el așa cum a fost. Nu putem avea amintiri despre străini.

Ciclicitatea naturii oglindește ciclicitatea existenței umane: omul se naște, repetă experiențele nesatisfăcătoare ale strămoșilor lui, și apoi moare fără să poată lăsa o aducere aminte reală celor ce vor veni după el. Această ciclicitate implacabilă a existenței condamnă totul de sub soare la deșertăciune. Această condamnare are la bază nevoia omului disperată de sens și fericire. Inima lui cunoaște o frământare atât de intensă iar simțurile sale nu încetează o clipă în a căuta fericirea. În v.2 Ecleziastul aduce în atenția noastră concluzia cu privire la lucrurile de sub soare: **totul este deșertăciune!** Apoi, în v. 3 ne explică din ce perspectivă totul este deșertăciune, și anume din perspectiva **folosului omului din toată truda sa de sub soare**. El pune întrebarea în v.3 și răspunde implicit prin v.4-11. Răspunsul este foarte clar: **din pricina ciclicității fără sens a existenței umane, omul nu are nici un folos din truda sa de sub soare**. Deci, de aceea, tot ce face el este deșertăciune.